

رابطه بین اضطراب و بیروس کرونا و حمایت اجتماعی و اثرات آن بر انگیزش تحصیلی (مورد مطالعه: نمونه دولتی سندج)^۱

سیدمحمد سیدکلان^۲

سارینا فریادی^۳

ندا زارعی^۴

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین اضطراب ناشی از ویروس کرونا و حمایت اجتماعی و اثر آن بر انگیزش تحصیلی در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ اجرا شده است. روش پژوهش توصیفی - همبستگی است که به شیوه پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر مدارس نمونه دولتی دوره اول متوسطه شهر سندج به تعداد ۱۸۰ نفر تشکیل می‌دهد. روش حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان متشکل از ۱۱۸ نفر و به شیوه تصادفی ساده انتخاب شد. برای گردآوری داده‌ها از سه نوع پرسش‌نامه استاندارد اضطراب ویروس کرونا (CDAS) علی‌پور و همکاران (۱۳۹۸)، پرسش‌نامه انگیزش تحصیلی (AMS) وارلند (۱۹۹۲) و پرسش‌نامه حمایت اجتماعی (۱۳۹۰) که روایی صوری و محتوایی آن‌ها توسط متخصصان مورد تأیید و پایایی آن‌ها نیز به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۸ و ۰/۸۵ است. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام‌به‌گام تجزیه و تحلیل شدند. نتایج حاصل از یافته‌ها نشان داد بین اضطراب ویروس کرونا با حمایت اجتماعی و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معکوس و معناداری وجود دارد، اما بین حمایت اجتماعی با انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p=0/05$). همچنین ۱۴ درصد از انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان را اضطراب اجتماعی می‌کاهد. در حالی که، ۱۹ درصد انگیزش تحصیلی از طریق حمایت اطلاعاتی و حمایت عاطفی قابل پیش‌بینی است. در نتیجه، با فراهم‌سازی مداخلات مشاوره‌ای و روان‌شناختی با نقش حمایت اجتماعی از سوی مشاوران و مربیان مدرسه جهت کاهش اضطراب ویروس کرونا، می‌توان شاهد بهبود انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان شد.

واژه‌های کلیدی: کرونا ویروس، اضطراب، اضطراب ویروس کرونا، انگیزش تحصیلی، حمایت اجتماعی.

۱. تاریخ وصول: ۱۴۰۰/۰۸/۱۵

تأیید نهایی: ۱۴۰۱/۰۴/۲۰

۲. گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، اردبیل - ایران (نوسینده مسوول) m.siedkalan@gmail.com

۳. گروه زبان و ادبیات، دانشجوی رشته آموزش زبان انگلیسی

۴. دانشجوی کارشناسی آموزش زبان انگلیسی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس بنت الهدی صدر، اردبیل، ایران

۱. مقدمه

امروزه، بیماری همه‌گیر کرونا را می‌توان بحرانی دانست که تاکنون بیشترین جمعیت جهان را تحت‌تأثیر قرار داده است. این بحران به‌عنوان دوره‌ای از عدم تعادل روانی تعریف شده است که در نتیجه تهدید یا رویدادی رخ می‌دهد و نشان‌دهنده یک مشکل اساسی است که با راهبردهای مقابله‌ای معمول حل نمی‌شود (آزمته و پاک^۱، ۲۰۲۰). در مرحله حاد، افرادی که بحران ناشی از پاندمی (نه تنها کرونا) را تجربه می‌کنند ممکن است واکنش‌هایی مانند انکار، گیجی، عصبانیت، ترس، اضطراب، کناره‌گیری یا عزاداری را نشان دهند (میرابیتو^۲، ۲۰۱۷؛ رابرتز^۳، ۲۰۰۵). این بحران، علاوه بر آحاد مختلف مردم، دانش‌آموزان را نیز با مشکلاتی درگیر کرده است. این در حالی است که دانش‌آموزان پس از پاندمی کرونا، با آموزش مجازی و چالش‌های ناشی از آن روبه‌رو شدند و تعداد ساعاتی را که در طول هفته و در طی سال تحصیلی در مدرسه می‌گذرانند، به خانه منتقل شد. تغییر و تبدیل کلاس‌های حضوری به کلاس‌های آنلاین احتمالاً انگیزش دانش‌آموزان را با مخاطره روبرو سازد (برنیزر^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). چراکه، مطالعات نشان می‌دهند که در میان عوامل متعدد و گوناگون (فردی و محیطی) تأثیرگذار بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان، انگیزش نقش برجسته و بلکه مهم‌تری را ایفا می‌نماید. شناخت و تحلیل مناسب انگیزش فراگیران برای کارایی و اثربخشی فعالیت‌های یاددهی و یادگیری اهمیت زیادی دارد (کاوه^۵، ۲۰۱۰). هرچند، امروزه انگیزش دانش‌آموزان بیشتر با سازه انگیزش تحصیلی قابل‌تصور و مورد مطالعه قرار گرفته است.

مطابق با اهمیت مسئله، باید گفت که در طول چهار دهه گذشته، محققان در پی افزایش انگیزش تحصیلی^۶ و درک چگونگی تأثیر انگیزش بر یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان در مدرسه بوده‌اند. مطالعه انگیزش تحصیلی در روان‌شناسی تربیتی تاریخچه‌ای طولانی دارد (مورفی و الکساندر^۷، ۲۰۰۰، ویگفیلد و کوئنکا^۸، ۲۰۲۰). انگیزش-تحصیلی مربوط به اعتقادات، اهداف و ارزش‌هایی است که تعیین می‌کند دانش‌آموز کدام رشته تحصیلی را انتخاب می‌کند و ادامه می‌دهد (ونتزل و ویگفیلد^۹، ۲۰۰۹). طبق گفته گاتفرید^{۱۰} (۱۹۹۰)، انگیزش تحصیلی لذت بردن از یادگیری در مدرسه همراه با کنجکاوی، درون‌زایی وظیفه و یادگیری وظایف چالش‌برانگیز، دشوار و بدیع است. دی روست و همکاران^{۱۱} (۲۰۲۱) در تحقیقی بر اهمیت انگیزش تحصیلی تأکید کرده و در یک تحلیل، روابط معنی‌داری را بین عوامل پیش‌بینی‌کننده (عوامل تحصیلی، جمعیت‌شناختی و مرتبط با بیماری همه‌گیر) و متغیرهای نتیجه (انگیزش تحصیلی، تعلق تحصیلی و خودکارآمدی) نشان دادند.

باوجود فراوانی در مورد نظریه‌های مرتبط با انگیزش، محققان در مورد تأثیرات مثبت انگیزش بر نتایج علمی و سلامت روانی، مانند خودتنظیمی، پایداری، تفکر انتقادی، پیشرفت تحصیلی، اتمام مدرسه، موفقیت شغلی، بهزیستی روان‌شناختی و سلامت جسمانی اتفاق نظر دارند (به‌طور مثال؛ سراسولی^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۴؛

۱ . Özmete & Pak

۲ . Mirabito

۳ . Roberts

۴ . Breneiser

۵ . kaveh

۶ . Academic motivation

۷ . Murphy & Alexander

۸ . Wigfield & Koenka

۹ . Wentzel & Wigfield

۱۰ . Gottfried

۱۱ . DeRossett

۱۲ . Cerasoli

کرایگباوم^۱ و همکاران، ۲۰۱۵؛ لازوفسکی و هالمن^۲، ۲۰۱۶؛ ییلماز سویلو^۳ و همکاران، ۲۰۱۷؛ کاماچو^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). چراکه، مجموعه بزرگی از فرا تحلیل‌ها^۵ و مطالعات تجربی نیز نشان داده است که انگیزش پیش‌بینی-کننده متوسط تا قوی پیشرفت تحصیلی است (به‌عنوان مثال؛ گوی^۶ و همکاران، ۲۰۱۰؛ سراسولی و همکاران، ۲۰۱۴؛ تیلور^۷ و همکاران، ۲۰۱۴؛ کرایگباوم و همکاران، ۲۰۱۸). در مجموع، تحقیقات پیشین نقش محوری انگیزش را در زمینهٔ مدرسه و تأثیرات امیدوارکننده مداخلات انگیزشی را مورد تأکید قرار داده است. مطالعه‌ای، اخیراً، با بررسی تأثیر محدودیت‌های COVID-۱۹، کاهش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان را هم در پرتغال و هم در ایتالیا گزارش کرده است (زاکولتی^۸ و همکاران، ۲۰۲۰). علاوه بر این، از جمله چالش‌های دیگری که دانش-آموزان در آموزش مجازی با آن روبه‌رو شدند، اضطراب ناشی از ویروس کرونا بوده است (رایمرز و شلیچر^۹، ۲۰۲۰). این مشکل انگیزش تحصیلی در دوران پاندمی کرونا و ویروس علاوه بر کشورهای دیگر، تا حدودی نیز بر اساس گزارش‌های مدیران، معلمان و حتی والدین در ایران نیز قابل شهود است که تحقیقات قیصری و شیرازی (۱۴۰۰) و ابوالمعالی الحسینی (۱۳۹۹) تأییدی بر این گزارش‌هاست. این پژوهش‌ها تأثیر اضطراب ناشی از ویروس کرونا بر انگیزش تحصیلی را مورد تأکید قرار داده‌اند.

اضطراب را می‌توان به‌عنوان یک حالت ذهنی ترس و دلهره تعریف کرد، بنابراین باعث تحریک فیزیولوژیکی مانند ضربان قلب سریع، تهویه بیش‌ازحد و تعریق می‌شود (ایسنک^{۱۰}، ۱۹۹۲). درک تهدید و عدم قطعیت در فرایند کووید-۱۹ احتمالاً نه‌تنها در بین بیماران، بستگان، کارکنان مراقبت‌های بهداشتی و مددکاران اجتماعی در سلامت عمومی، بلکه برای کل افرادی که در معرض این تصور هستند، مشکلات اضطرابی ایجاد می‌کند (ازمته و پاک، ۲۰۲۰). با این ملاحظات پژوهشی باید گفت که شیوع ویروس کرونا بر درک دانش‌آموزان از ایمنی و آمادگی برای انطباق با روش‌های جدید یادگیری تأثیر می‌گذارد، در نتیجه منجر به افزایش سطح اضطراب و استرس می‌شود (اونگر و میران^{۱۱}، ۲۰۲۰). این اختلال اضطرابی ناشی از کرونا و ویروس، می‌تواند به‌صورت اضطراب روانی و اجتماعی قابل‌رؤیت باشد. تعدادی از پژوهشگران به شناخت اثرات نامطلوب این ویروس روی سلامت روانی انسان‌ها پرداخته‌اند، زیرا کروناویروس روی هیجانات روانی انسان‌ها همچون اضطراب تأثیرگذار است (وانگ^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین اضطراب اجتماعی که محققان آن را یک حالت هیجانی تعریف نموده‌اند؛ به دنبال ارزیابی اطلاعات درباره رویدادهای تهدیدکننده یا ادراک توانایی شخص برای رویارویی با آن رویدادها پدید می‌آید (گودیانو و هربرت^{۱۳}، ۲۰۰۷). چراکه مطابق گزارش‌های محققان افراد اضطراب اجتماعی در ابعاد مختلف زندگی خود مانند موقعیت‌های شغلی و تحصیلی دچار مشکل می‌شوند (کولز^{۱۴} و همکاران، ۲۰۰۱). با این تفاسیر، مطابق تحلیل‌های روان‌شناختی نیز باید اذعان نمود که اضطراب ناشی از بیماری، عواقب منفی بسیاری

-
- ۱ . Kriegbaum
 - ۲ . Lazowski & Hulleman
 - ۳ . Yilmaz Soyly
 - ۴ . Camacho
 - ۵ . Metaanalysis
 - ۶ . Guay
 - ۷ . Taylor
 - ۸ . Zaccoletti
 - ۹ . Reimers & Schleicher
 - ۱۰ . Eysenck
 - ۱۱ . Unger & Meiran
 - ۱۲ . Wang
 - ۱۳ . Gaudiano & Herbert
 - ۱۴ . Coles

می‌تواند برای دانش‌آموزان ایجاد نماید. به‌طور کلی، اضطراب دانش‌آموزان با انگیزش تحصیلی آن‌ها ارتباط منفی داشته است (امیدوار و همکاران، ۲۰۱۳). هرچند، اضطراب ناشی از ویروس کرونا در هر دو بعد روانی و اجتماعی آن‌هم در بین دانش‌آموزان می‌تواند علاوه بر انگیزش تحصیلی، متغیرهای دیگری را نیز تحت‌الشعاع قرار دهد. انگیزش تحصیلی به دلیل پیچیدگی نه‌تنها تحت‌تأثیر عوامل درون‌فردی، بلکه تحت‌تأثیر محیط اجتماعی وسیع‌تری است که دانش‌آموزان در آن احاطه‌شده‌اند. در واقع، نگرش‌ها و رفتارهای تحصیلی دانش‌آموزان به‌شدت تحت‌تأثیر عوامل کلیدی اجتماعی، مانند معلمان، والدین، هم‌کلاسی‌ها و دوستان قرار دارد (لگاولت^۱ و همکاران، ۲۰۰۶). چراکه برخی از تحقیقات نیز ارتباط مثبت بین انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان و حمایت دریافت‌شده از والدین، معلمان و دوستان آن‌ها را نشان می‌دهد، نقش مثبت حمایت اجتماعی به‌عنوان یک عامل برون‌فردی در انگیزش تحصیلی اثبات‌شده است (آتنافو^۲، ۲۰۱۲؛ تزچی^۳ و همکاران، ۲۰۱۵؛ جیانگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۵؛ ریوه^۵، ۲۰۰۲). حمایت اجتماعی را می‌توان «فرایندهای مبادله اجتماعی که به توسعه الگوهای رفتاری افراد، شناخت‌های اجتماعی و ارزش‌ها کمک می‌کند» تعریف کرد (فارمر و فارمر^۶، ۱۹۹۶). همچنین به‌عنوان وسیله‌ای جهت فراهم‌سازی انگیزه لازم برای دستیابی به موفقیت و مقابله مؤثر با رویدادهای استرس‌زا توصیف می‌شود (تزچی و همکاران، ۲۰۱۵). به‌علاوه، نقش حمایت اجتماعی در مقابله مؤثرتر با مشکلات و شرایط اضطراری به‌طور گسترده گزارش‌شده است (مستن^۷، ۲۰۰۱).

حمایت اجتماعی در دو بعد به‌عنوان حمایت اجتماعی دریافت‌شده و درک‌شده در کتاب‌ها و مقالات ارزیابی‌شده است (پانایوتو و کارکلا^۸، ۲۰۱۳). حمایت اجتماعی ادراک‌شده، شامل درک ما از آنچه دوستان و خانواده ما در مورد رویدادهای استرس‌زا می‌گویند و انجام می‌دهند، است (لیکی و اورهک^۹، ۲۰۱۱). درحالی‌که حمایت اجتماعی دریافتی، به‌عنوان انجام رفتارها و اقدامات خاصی تعریف می‌شود که بیان واضحی از وجود حمایت است، حمایت اجتماعی ادراک‌شده به ارزیابی شناختی ارتباط با دیگران اشاره دارد (بوکسچزانین^{۱۰}، ۲۰۱۲). حمایت اجتماعی ادراک‌شده به‌عنوان یک عامل محافظتی است که حالت اضطراب را در شرایط بحرانی کاهش می‌دهد (آزمته و پاک، ۲۰۲۰). مطالعات پیشین نشان داده است که بین حمایت اجتماعی از سوی معلمین، والدین و محیط با اضطراب دانش‌آموزان در طول همه‌گیری ویروس کرونا ارتباط منفی وجود دارد (کائو^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۰؛ چن^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۰، ما و میلر^{۱۳}، ۲۰۲۰ و تان^{۱۴}، ۲۰۲۰). همچنین، باید گفت که بین حمایت اجتماعی با انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (سانگ^{۱۵} و همکاران، ۲۰۱۵). مارلر^{۱۶} و همکاران (۲۰۲۱) روابط بین انگیزه تحصیلی، احساس تعلق به دانشگاه و پریشانی

۱ . Legault

۲ . Atnafu

۳ . Tezci

۴ . Jiang

۵ . Reeve

۶ . Farmer & Farmer

۷ . Masten

۸ . Panayiotou & Karekla

۹ . Lakey & Orehek

۱۰ . Bokszczanin

۱۱ . Cao

۱۲ . Chen

۱۳ . Ma and Miller

۱۴ . Tan

۱۵ . Song

۱۶ . Marler

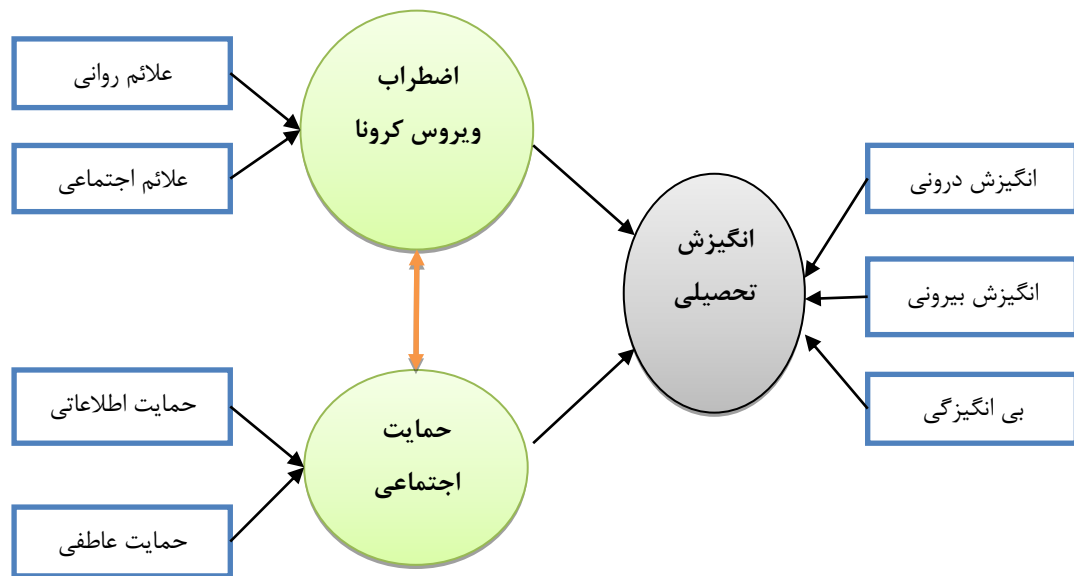
مرتبط با کووید-۱۹ در موقعیت آموزش آنلاین را ارزیابی کرده‌اند. تجزیه و تحلیل همبستگی، روابط مثبت بین انگیزه تحصیلی و احساس تعلق و روابط منفی بین این دو متغیر و پریشانی مرتبط با کووید-۱۹ را نشان داد. چراکه، یادگیری آنلاین، احتمالاً باعث می‌شود دانش‌آموزان از مراکز آموزشی مربوطه خود احساس جدایی یا انزوا کنند و بر انگیزه آن‌ها برای ادامه یادگیری تأثیر بگذارد (توماس و همکاران، ۲۰۱۴). وقتی دانش‌آموزان احساس کنند که به یک مکان آموزشی تعلق ندارند، انگیزه کمتری برای موفقیت یا مشارکت در کلاس درس گزارش می‌کنند (یگر و همکاران، ۲۰۱۳). بعلاوه، جو مثبت مدرسه و جامعه، بهزیستی دانش‌آموزان را تقویت می‌کند (آلن و همکاران، ۲۰۱۸) که در این شرایط حاکم این حمایت‌ها کمتر وجود دارد. آشرا^۱ و همکاران (۲۰۲۱) نیز در تحقیقی در پاسخ به تغییر به آموزش از راه دور در طول کووید-۱۹ گزارش کرده‌اند بیش از ۷۵ درصد پاسخ‌دهندگان، افزایش استرس در دوران پاندمی را به چالش‌های انگیزشی و تحصیلی نسبت داده‌اند. دانش‌آموزان گزارش کردند که در بیشتر کلاس‌های خود پس از تغییر شیوه‌ی آموزش به آنلاین، کمتر یاد می‌گیرند. آن‌ها این را به عوامل داخلی، از جمله مشکلات خودتنظیمی/انگیزه‌ای و عوامل خارجی، مانند شیوه ارائه آموزش نسبت دادند.

با توجه به ملاحظات نظری و عملی بالا، می‌توان اذعان نمود که بین حمایت اجتماعی و اضطراب ناشی از کرونا و ویروس رابطه معکوس و معناداری مفروض است. همچنین، بین اضطراب ناشی از کرونا و ویروس با انگیزش-تحصیلی در بین دانش‌آموزان رابطه معکوس وجود دارد. این مفروضه‌ها در شرایط پاندمی ویروس کرونا در آموزش مجازی مدارس قابل شهود است. از آنجاکه، انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دارای اهمیت فراوانی برای نظام‌های آموزشی محسوب می‌گردد. چراکه، نپرداختن به این مسئله آموزشی آن‌هم در شرایط اپیدمی که آموزش را در جهان با مشکلات زیادی روبرو کرده است، می‌تواند خسارت‌های زیادی از جمله افت تحصیلی و مشکلات و اختلالات روان‌شناختی برای دانش‌آموزان به بار آورد. لازم است عوامل تأثیرگذار بر انگیزش تحصیلی شناسایی شوند و با کاهش و یا افزایش تأثیر آن‌ها میزان انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان را بهبود بخشید. اگرچه تحقیقات زیادی در مورد تأثیر ویروس کرونا بر زندگی روزمره دانش‌آموزان انجام شده است، اما خلأ تحقیقاتی قابل توجهی در رابطه با اضطراب ویروس کرونا و حمایت اجتماعی و انگیزش تحصیلی و تأثیرشان بر یکدیگر وجود دارد که تحقیقات تجربی بیشتری را ملحوظ می‌دارد، پژوهش حاضر نیز برای پاسخگویی به این پرسش انجام شده است که نقش و تاثیر اضطراب ویروس کرونا و حمایت اجتماعی در انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان چگونه است؟ مدل مفهومی پژوهش مطابق پیشینه نظری و عملی پژوهش (جدول ۱) در شکل ۱ مورد بررسی خواهد بود.

جدول ۱. خلاصه پیشینه پژوهش

ردیف	موضوع پژوهش	نویسنده/ نویسندگان	خلاصه پژوهش
۱	نقش شناسایی، وضعیت نسلی و Covid-۱۹ در موفقیت تحصیلی	دی‌روست و همکاران (۲۰۲۱)	رابطه معنادار پیش بین اپیدمی (کرونا-ویروس) با انگیزش تحصیلی، تعلق تحصیلی و خودکارآمدی
۲	روابط بین انگیزه تحصیلی، احساس تعلق به دانشگاه و پریشانی مرتبط با COVID-۱۹	مارلر و همکاران	روابط مثبت بین انگیزه تحصیلی و احساس تعلق و روابط منفی بین این دو متغیر و پریشانی مرتبط

با COVID-۱۹	(۲۰۲۱)		
بیش از ۷۵ درصد دانشجویان، افزایش استرس را گزارش کردند که اغلب آن را به چالش‌های انگیزشی و تحصیلی نسبت دادند.	آشـــرو و همکاران (۲۰۲۱)	انگیزه و یادگیری دانشجویان روانشناسی در پاسخ به تغییر به آموزش از راه دور در طول COVID-۱۹	۳
کاهش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان در پرتغال و ایتالیا در طول دوران قرنطینه	زاکولتی و همکاران (۲۰۲۰)	ادراک والدین از انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان در طول قرنطینه COVID-۱۹: مقایسه بین کشوری	۴
شیوع ویروس کرونا بر درک دانش‌آموزان از ایمنی و آمادگی برای انطباق با روش‌های جدید یادگیری تأثیر می‌گذارد، و منجر به افزایش اضطراب و استرس شده است.	اونگر و میران (۲۰۲۰)	نگرش دانش‌آموزان نسبت به آموزش آنلاین در طول شیوع ویروس COVID-۱۹ در سال ۲۰۲۰: آموزش از راه دور	۵
با افزایش حمایت اجتماعی، سطح اضطراب به طور قابل توجهی کاهش می‌یابد. حمایت اجتماعی تلقی شده به عنوان عامل تعیین کننده اضطراب باید در این دوره تمرکز رویه‌های مددکاری اجتماعی باشد.	(آزمته و پاک، ۲۰۲۰)	رابطه بین سطوح اضطراب و حمایت اجتماعی ادراک شده در طول همه گیری COVID-۱۹ در ترکیه	۶
تأخیر در فعالیت‌های تحصیلی با علائم اضطراب ارتباط مثبت دارد. با این حال، حمایت اجتماعی با سطح اضطراب همبستگی منفی داشت.	کـــائو و همکاران (۲۰۲۰)	تأثیر روانشناختی اپیدمی COVID-۱۹ بر دانشجویان کالج در چین	۷
بین اضطراب کرونا با انگیزش تحصیلی درونی و بیرونی رابطه منفی و معنادار وجود دارد و با بی انگیزگی تحصیلی رابطه مثبت دارد.	قیصری و شـــیرازی (۱۴۰۰)	پیش‌بینی انگیزش تحصیلی بر اساس اضطراب کرونا و سلامت روان در دانشجویان	۸
دانش‌آموزان در نتیجه بیماری کرونا و قرنطینه، در بعد فردی مشکلات روان‌شناختی؛ و در ابعاد بین فردی و آموزشی نیز مشکلاتی را تجربه می‌کنند.	ابوالمعالی الحسینی (۱۳۹۹)	پیامدهای روان‌شناختی و آموزشی بیماری کرونا در دانش‌آموزان و راهکارهای مقابله با آنها	۹
اضطراب کرونا در پرستاران با حمایت اجتماعی ادراک‌شده و حس انسجام رابطه منفی و معناداری داشت.	عینی، عبادی و هاشمی (۱۳۹۹)	اضطراب کرونا در پرستاران: نقش پیش‌بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و حس انسجام	۱۰

کل ۱: مدل مفهومی پژوهش بر مبنای نظریه‌ها و پیشینه پژوهش

۱.۱ روش پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف و ماهیت موضوع، کاربردی و از نوع توصیفی-همبستگی است.

۱-۲. جامعه آماری و شیوه نمونه‌گیری

جامعه آماری پژوهش متشکل از ۱۸۰ نفر از دانش‌آموزان دو مدرسه دخترانه (نمونه دولتی متوسطه اول، ناحیه یک و دو) در شهرستان سنندج (سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹) هست که با استفاده از جدول مورگان جرسی تعداد حجم نمونه ۱۱۸ نفر به شیوه تصادفی ساده انتخاب شدند که میزان درصد شرکت‌کنندگان در پاسخ به پرسشنامه‌ها با در نظر گرفتن پرسشنامه‌های مخدوش تقریباً ۹۲ درصد (۱۰۸ نفر) بوده است.

۱-۳. شیوه جمع‌آوری داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس اضطراب کرونا ویروس (CDAS)^۱ (علی پور، قدمی، علیپور و عبدالله زاده، ۱۳۹۸)، مقیاس انگیزش تحصیلی (AMS) والرنند^۲ (ویسانی، لوسانی و اژه‌ای، ۱۳۹۱) و همچنین مقیاس حمایت اجتماعی (سرمد، حجازی و بارزگان، ۱۳۹۰) استفاده شده است. پرسشنامه اضطراب کرونا ویروس به‌منظور سنجش اضطراب کرونا ویروس از دو مؤلفه‌ی علائم روانی و علائم اجتماعی تشکیل شده است. در این پرسشنامه هر ماده در مقیاس ۴ نمره‌ای لیکرت (هرگز=۰ تا همیشه=۳) ارزیابی می‌شود. پایایی این پرسشنامه در پژوهش علی پور و همکاران وی (۱۳۹۸) برابر ۰/۹۱۴ و روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده است. مقیاس انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان نیز دارای سه مؤلفه با مشخصه‌های؛ انگیزش درونی، انگیزش بیرونی و بی‌انگیزگی می‌باشد. نمره‌گذاری آن در یک مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت (۱=اصلاً مطابقت ندارد،

۱. Corona Disease Anxiety Scale
 ۲. Academic Motivation Scale

الی ۵=کاملاً مطابقت دارد) انجام شده است. روایی این پرسشنامه برابر ۰/۸۸۴ است و همچنین میزان آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های آن یعنی انگیزش درونی، بیرونی و بی‌انگیزگی به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۷ و ۰/۸۷ به دست آمده است (ویسانی و همکاران، ۱۳۹۱). بررسی‌های به عمل آمده، توسط رابرت وارلند و همکارانش^۱ (۱۹۹۲) نشان می‌دهد که روایی و پایایی نمونه انگلیسی مقیاس انگیزش تحصیلی AMS بر روی دانش‌آموزان دبیرستانی و نیز دانشجویان کانادایی، مورد تأیید قرار گرفته است. همچنین برای سنجش حمایت اجتماعی، از پرسشنامه‌ی استاندارد حمایت اجتماعی که دارای ۸ سؤال و دو مؤلفه حمایت اطلاعاتی و حمایت عاطفی می‌باشد و بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت با سؤالاتی مانند (بعضی از افراد پیشنهادهایی در مورد حل مشکل ارائه به من می‌دهند) به سنجش حمایت اجتماعی می‌پردازد، استفاده شد. پایایی این پرسشنامه بالای ۰/۷ برآورد شد و همچنین میزان آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های آن یعنی حمایت اطلاعاتی و حمایت عاطفی به ترتیب ۰/۸۶ و ۰/۸۸ به دست آمده است (ژو، سون و چونگ^۲، ۲۰۱۶). همچنین روایی پرسشنامه در پژوهش (ژو و همکاران، ۲۰۱۶) سنجیده شده است.

برای بررسی پایایی این پرسشنامه‌ها در این پژوهش از آلفای کرونباخ استفاده شد که به ترتیب پرسشنامه اضطراب ناشی از کرونا ویروس ۰/۹۱ (زیرمقیاس‌ها؛ علائم روانی با ۰/۸۹ و علائم اجتماعی با ۰/۸۶)، پرسشنامه انگیزش تحصیلی ۰/۸۸ (زیرمقیاس‌ها؛ انگیزش درونی با ۰/۹۱، انگیزش بیرونی با ۰/۹۱ و بی‌انگیزگی با ۰/۸۸) و پرسشنامه حمایت اجتماعی ۰/۸۵ (زیرمقیاس‌ها؛ حمایت اطلاعاتی با ۰/۸۴ و حمایت عاطفی با ۰/۷۹) می‌باشد.

۴-۱. روش اجرا

برای اجرای پژوهش و دستیابی به میزان تأثیر اضطراب ناشی از کرونا بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان، در تیرماه سال ۱۴۰۰ با مراجعه غیرحضوری به دانش‌آموزان مدارس نمونه دولتی واقع در شهرستان سنندج و کسب اجازه از مسئولین مدرسه و آگاهی دادن به دانش‌آموزان از هدف پژوهش، پرسشنامه‌ها به نماینده‌ی هر کلاس تحویل داده شد تا بین دانش‌آموزان دیگر توزیع و جمع‌آوری گردد. مدت جمع‌آوری پرسشنامه‌ها حدوداً یک ماه به طول انجامید. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و حذف پرسشنامه‌های ناقص، ۱۰۸ مورد برای تحلیل انتخاب شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها که در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام شده است از مشخصه‌های آماری نظیر فراوانی، میانگین، انحراف معیار و در سطح آمار استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام^۳ با استفاده از نرم‌افزار SPSS^{۲۲} استفاده شده است.

۲. یافته‌ها

در جدول زیر یافته‌های توصیفی نظیر میانگین، انحراف معیار و آماره کالموگروف اسمیرنوف متغیرهای مورد مطالعه در پژوهش آورده شده است.

جدول ۲. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیرها	نمونه (n)	میانگین (M)	انحراف معیار (SD)	آماره K-S	سطح معناداری
---------	-----------	-------------	-------------------	-----------	--------------

۱. Vallerend & et al.

۲. Zhu, Sun & Chang

۳. Stepwise

۰/۱۶۷	۱/۲۸۷	۰/۷۴	۱/۷۲	۱۰۸	اضطراب ویروس کرونا
۰/۱۹۸	۱/۱۱۳	۰/۸۴	۲/۰۶	۱۰۸	علائم روانی
۰/۰۷۹	۱/۱۰۷	۰/۷۳	۱/۳۹	۱۰۸	علائم اجتماعی
۰/۰۵۱	۱/۲۸۷	۰/۵۵	۳/۷۹	۱۰۸	انگیزش تحصیلی
۰/۱۳۲	۱/۱۸۱	۰/۷۶	۳/۹۱	۱۰۸	انگیزش درونی
۰/۲۹۶	۱/۴۱۵	۰/۷۱	۴/۲۶	۱۰۸	انگیزش بیرونی
۰/۰۸۶	۱/۲۶۲	۱/۱۹	۲/۰۱	۱۰۸	بی‌انگیزگی
۰/۰۵۷	۱/۳۲۲	۰/۷۶	۳/۵۸	۱۰۸	حمایت اجتماعی
۰/۰۵۲	۱/۴۲۸	۰/۸۸	۳/۳۹	۱۰۸	حمایت اطلاعاتی
۰/۲۴۲	۱/۰۱۹	۰/۶۳	۳/۷۷	۱۰۸	حمایت عاطفی

بر اساس نتایج به دست آمده، از بین مؤلفه‌های اضطراب ویروس کرونا، علائم روانی (۲/۰۶) دارای بیشترین میانگین و علائم اجتماعی (۱/۳۹) دارای کمترین میانگین است. این گونه به نظر می‌رسد که علائم روانی نقش بیشتری در تعیین اضطراب ویروس کرونای دانش آموزان دارد. اطلاعات فوق نشان می‌دهد که از بین مؤلفه‌های انگیزش تحصیلی، انگیزش بیرونی دارای بیشترین میانگین (۴/۲۶) و بی‌انگیزگی دارای کمترین میانگین (۲/۰۱) است. همچنین سطح معناداری آزمون نرمال بودن در تمامی موارد بزرگ‌تر از مقدار ۰/۰۵ است که نشان‌دهنده نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش است.

جدول ۲ رابطه میان متغیرهای مورد مطالعه و همچنین مؤلفه‌های آن‌ها را مورد بررسی قرار داده است. به عبارت دیگر میزان و نوع رابطه (رابطه مستقیم، رابطه معکوس) هر متغیر را با متغیرهای دیگر نشان می‌دهد.

جدول ۳. همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	اضطراب ویروس کرونا	علائم روانی	علائم اجتماعی	انگیزش تحصیلی
حمایت اجتماعی	-.۰/۳۷۹**	-.۰/۱۷۹*	-.۰/۲۲۱*	۰/۴۹۰**
حمایت اطلاعاتی	-.۰/۲۵۳**	-.۰/۱۳۱	-.۰/۲۶۷**	۰/۳۵۴**
حمایت عاطفی	-.۰/۳۱۲**	-.۰/۲۲۱*	۰/۱۸۱	۰/۳۱۰**
انگیزش تحصیلی	-.۰/۳۴۸**	-.۰/۲۸۷**	-.۰/۳۷۷**	-

** همبستگی با سطح معنی‌داری ۰/۰۱

* همبستگی با سطح معنی‌داری ۰/۰۵

با توجه به جدول ۳ رابطه میان اضطراب کرونا ویروس و انگیزش تحصیلی دانش آموزان معنی دار و معکوس است ($-0/348$)، به بیان دیگر هر چه میزان اضطراب ناشی از ویروس کرونا کمتر باشد، به مراتب میزان انگیزش تحصیلی دانش آموزان بیشتر خواهد بود. همچنین، بین اضطراب ویروس کرونا با حمایت اجتماعی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد ($-0/379$)؛ به عبارتی، هرچه حمایت اجتماعی از دانش آموزان کمتر باشد، اضطراب ناشی از کرونا ویروس نیز بیشتر خواهد بود. اما، بین حمایت اجتماعی با انگیزش تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($0/490$)؛ یعنی با حمایت بیشتر از طرف مدرسه و خانواده و دوستان می توان شاهد انگیزش تحصیلی بیشتری در بین دانش آموزان نمونه دولتی را شاهد بود.

جدول ۴ خلاصه مدل رگرسیونی چندگانه به روش گام به گام است که ویژگی و آماره‌های مربوط به برازش مدل رگرسیونی و همچنین اطلاعاتی مانند ضریب همبستگی چندگانه، ضریب تعیین، خطای استاندارد و میزان بتا را نشان می‌دهد.

جدول ۴. خلاصه مدل به دست آمده از رگرسیون چند متغیره

مدل	متغیرهای پیش‌بین	متغیر ملاک	ضریب همبستگی چندگانه R	ضریب تعیین R^2	F	B	β	T	P
۱	علائم اجتماعی	انگیزش تحصیلی	۰/۳۷۷	۰/۱۴۳	۱۷/۶۱	-۰/۲۸۲	-۰/۳۷۷	-۴/۱۹۷	۰/۰۰۰

میزان همبستگی چندگانه متغیرها برابر ۰/۳۷۷ است (با سطح معنی‌داری $P < 0/01$) و نشانگر وجود رابطه خطی معنی‌داری بین متغیر پیش‌بین و ملاک است. ضریب تعیین ۰/۱۴ نشان می‌دهد که تقریباً ۱۴ درصد از واریانس انگیزش تحصیلی دانش آموزان توسط یکی از مؤلفه‌های اضطراب ویروس کرونا یعنی همان علائم اجتماعی قابل پیش‌بینی است.

جدول ۵. خلاصه مدل به دست آمده از رگرسیون چند متغیره

مدل	متغیرهای پیش‌بین	متغیر ملاک	ضریب همبستگی چندگانه R	ضریب تعیین R^2	F	B	β	T	P
۱	حمایت اطلاعاتی	انگیزش تحصیلی	۰/۳۵۴	۰/۱۲۵	۱۵/۲۰	۰/۱۹۷	۰/۳۱۶	۳/۵۶۷	۰/۰۰۱
۲	حمایت عاطفی	انگیزش تحصیلی	۰/۴۴۱	۰/۱۹۴	۱۲/۶۴	۰/۲۳۱	۰/۲۶۵	۲/۹۹۰	۰/۰۰۳

مطابق اطلاعات مندرج در جدول شماره ۵ و بر اساس معادله رگرسیونی چندگانه برای تبیین انگیزش تحصیلی دانش آموزان مدارس نمونه دولتی برحسب مؤلفه‌های حمایت اجتماعی که شامل حمایت اطلاعاتی و حمایت عاطفی می‌باشد، ملاحظه شد که میزان ضریب همبستگی چندگانه آن‌ها برابر با ۰/۴۴۱ با سطح

معنی داری $p < 0.01$ رابطه خطی معنی داری بین متغیر پیش‌بین و ملاک وجود دارد به طوری که مؤلفه حمایت اطلاعاتی با بتای 0.316 بالاترین تأثیر را در برآورد متغیر ملاک یعنی انگیزش تحصیلی را دارا می‌باشد که متغیر حمایت عاطفی با ضریب بتای 0.26 در مرتبه دوم قرار دارد.

۳. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر، باهدف بررسی رابطه بین اضطراب ویروس کرونا و حمایت اجتماعی و اثرات آن بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مدارس نمونه دولتی دوره اول متوسطه شهرستان سنندج انجام گرفت. مطابق با یافته‌های فرضیه اول پژوهش؛ بین اضطراب ویروس کرونا با انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معکوس وجود دارد. نتیجه این تحقیق با نتایج تحقیق زاكولتی و همکاران (۲۰۲۰) و تان (۲۰۲۰) در مورد تأثیر اضطراب کرونا و آموزش آنلاین بر کاهش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان در طول همه‌گیری و همچنین تحقیقات برنیزر و همکاران (۲۰۱۸) در مورد به خطر افتادن انگیزش دانش‌آموزان در آموزش آنلاین در مقایسه با آموزش حضوری، همخوانی دارد. مطابق با این نتیجه، بروکس^۱ و همکاران (۲۰۲۰) و چو^۲ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقات خود گزارش کردند که همه‌گیری کووید-۱۹ مانند همه‌گیری‌های قبلی، علاوه بر آسیب‌های جسمی و تهدیدکننده، باعث گسترش علائم روانی مانند استرس، اضطراب، افسردگی و اختلال استرس پس از سانحه می‌شود. باوجود کرونا ویروس و بحران‌های به وجود آمده ناشی از آن، امروزه عملکرد دانش‌آموزان در طول پاندمی کرونا و اضطراب ناشی از آن دچار آسیب و چالش شده است که مهم‌ترین بُعد عملکرد تحصیلی از دید روانشناسان مدرسه انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان در این دوران بوده است. چراکه، برخی مطالعات تجربی نیز نشان داده است که انگیزش پیش‌بینی کننده متوسط تا قوی پیشرفت تحصیلی است (سراسولی و همکاران، ۲۰۱۴؛ کریگباوم و همکاران، ۲۰۱۵) که اضطراب ناشی از کرونا ویروس می‌تواند به لحاظ روانی و اجتماعی انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان را تحت‌الشعاع خود قرار دهد.

در بررسی فرضیه دوم پژوهش، که نشان داد بین حمایت اجتماعی با اضطراب کرونا ویروس رابطه معکوس وجود دارد؛ یعنی هرچه حمایت اجتماعی از طرف والدین، عوامل و اولیای مدرسه کمتر باشد، اضطراب ناشی از کرونا ویروس نیز بالاتر خواهد بود. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های تان (۲۰۲۰)، آزمته و پاک (۲۰۲۰) و عینی و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. در جهت تبیین این نتیجه می‌توان گفت با بهره‌مندی از اثرات حمایت اجتماعی تا حد زیادی اثرات مخرب ناشی از اضطراب ویروس کرونا را کاهش داد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی با اضطراب رابطه‌ی معکوس داشته و با کاهش اضطراب کرونا می‌توان شاهد بهبود میزان انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان شد. چراکه، ماستن (۲۰۰۱) در پژوهش خود، نقش حمایت اجتماعی در مقابله با ناملایمات و شرایط استرس‌زا را تأیید کرده است و نتایج برخی از تحقیقات نیز نشان داده‌اند که حمایت اجتماعی دریافت شده، با اضطراب دانش‌آموزان در طول همه‌گیری رابطه عکس داشته است (کائو و همکاران، ۲۰۲۰؛ چن و همکاران، ۲۰۲۰؛ ما و میلر، ۲۰۲۰). علاوه بر این، احتمال وجود و در دسترس بودن منابع حمایت اجتماعی ممکن است به مقابله بهتر با اضطراب ناشی از کرونا کمک کند (ما و میلر، ۲۰۲۰). در نتیجه، علی‌رغم اینکه حمایت اجتماعی رابطه معکوس با اضطراب ناشی از ویروس کرونا دارد. این متغیر اگر بتواند به عنوان یک راهکار

مقابله ای با اضطراب ناشی از ویروس کرونا به واسطه عوامل مدرسه ای و خانواده به کار گرفته شود، می توان شاهد کمترین حد بروز عوامل اضطراب زا در دوران پاندمی بیماری ها شد.

در بررسی فرضیه سوم پژوهش که مشاهده شد بین حمایت اجتماعی با انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. باید گفت که حمایت اجتماعی دریافت شده به ویژه از سوی معلمان با ابعاد مختلف انگیزش تحصیلی ارتباط مثبت دارد (ونتزل و همکاران، ۲۰۱۰؛ سانگ و همکاران، ۲۰۱۵). این یافته با شواهدی تأکید می کند که معلمان می توانند یک ساختار و محیط حمایتی را ایجاد کنند که به برآوردن نیازهای روانی اساسی دانش آموزان کمک کند (ریو، ۲۰۰۲؛ ونتزل، ۲۰۰۹). این مطالعه سهم مهمی برای درک بیشتر عوامل درون فردی و بین فردی که با میزان انگیزش تحصیلی دانش آموزان در طول همه گیری ویروس کرونا مرتبط است، ارائه می دهد و همچنین نقش محوری معلمان و مدرسه در حفظ انگیزش تحصیلی دانش آموزان را مورد بررسی قرار داده است.

با توجه به طولانی شدن مدت آموزش آنلاین، مدارس باید علاوه بر امکانات آموزشی به روحیات دانش آموزان نیز در این برهه توجه داشته باشد و با فراهم نمودن حداقل زیرساخت ها از قابلیت رشد و تعالی و ظرفیت آن ها در تمامی سطوح به نحو احسن بهره برداری کنند.

مطابق نتایج حاصل از پژوهش حاضر که می توان نتیجه گرفت که رابطه منفی و معنی داری بین انگیزش تحصیلی و حمایت اجتماعی با اضطراب ناشی از کرونا ویروس وجود دارد و همچنین می توان گفت حمایت اجتماعی (به ویژه از سوی معلمین) با انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه مستقیم و مثبتی دارد.

۱. پیشنهادها

پیشنهاد می گردد در کاهش اضطراب ناشی از کرونا ویروس؛ خانواده ها، معلمان و تا حدودی دانش آموزان را برای عملکرد بهینه ی آن ها، برنامه های درمان شناختی- رفتاری برای کاهش اثرات اختلالات اضطرابی در مدارس به صورت مجازی و حتی حضوری اجرا گردد.

مطابق نتایج پژوهشی، در ابعاد مدیریت آموزش سازمان مدرسه- در بحران های اپیدمی بیماری- مدرسه می بایست مهارت های تاب آوری، مهارت های ارتباطی، مدیریت زمان، و خودمراقبتی را به دانش آموزان آموزش بدهد. همچنین، در آموزش خودگویی های مثبت برای تقویت انگیزش تحصیلی در دانش آموزان برنامه ریزی شود تا از خودآسیبی و اضطراب ناشی از کرونا در دوران اپیدمی کاست.

برای رفع منابع استرس زای و اضطراب گونه تحصیلی که انگیزش تحصیلی دانش آموزان را تحت شعاع خود قرار می دهد مدارس باید از حمایت های اجتماعی مناسب مانند؛ کمک طلبی والدین مطلع، هم کلاسی ها (گروه های دوستان)، رسانه های اجتماعی بهره گیری شود.

همچنین، پیشنهاد های دیگری شامل خطوط پشتیبانی برای دانش آموزان مضطرب، مشاوره تلفنی از طرف مشاوران مدرسه، ارتباط مجازی مشاوران، تشویق به مراقبه از طرف والدین و در صورت لزوم استفاده از مداخلات مناسب توسط روان پزشکان برون مدرسه ای ضروری به نظر می رسد.

۲. محدودیت ها

از آنجاکه این پژوهش در بین دانش آموزان دوره اول متوسطه (مدارس نمونه دولتی) انجام شده است تعمیم آن به سایر دانش آموزان و مقاطع تحصیلی دیگر (ابتدایی و دوره دوم متوسطه) دارای محدودیت است.

به دلیل شیوع ویروس کرونا در کشور امکان بازدید از مدارس و مشاهده عملکرد دانش آموزان به صورت حضوری وجود نداشته است.

منابع

ابوالمعالی الحسینی، خدیجه (۱۳۹۹). پیامدهای روان‌شناختی و آموزشی بیماری کرونا در دانش‌آموزان و راهکارهای مقابله با آنها. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۱۶(۵۵)، ۱۵۷-۱۹۳.

علی پور، احمد؛ قدمی، ابوالفضل؛ علیپور، زهرا و عبدالله زاده، حسن. (۱۳۹۸). اعتباریابی مقدماتی مقیاس اضطراب بیماری کرونا (CDAS) در نمونه ایرانی. *فصلنامه علمی- پژوهشی روانشناسی سلامت*. ۸(۳۲): ۱۶۳-۱۷۵.

عینی، ساناز؛ عبادی، متینه و هاشمی، زهره (۱۳۹۹). اضطراب کرونا در پرستاران: نقش پیش‌بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و حس انسجام. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*. ۲۶(۳): ۳۳۱-۳۲۰.

قیصری، فاطمه و شیرازی، محمود (۱۴۰۰). پیش‌بینی انگیزش تحصیلی بر اساس اضطراب کرونا و سلامت روان در دانشجویان، نهمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، *مطالعات اجتماعی و فرهنگی*، تهران، <https://civilica.com/doc/۱۲۳۹۳۵۵>

ویسانی، مختار؛ غلامعلی لوسانی، مسعود و اژه‌ای، جواد (۱۳۹۱). نقش اهداف پیشرفت، انگیزش تحصیلی و راهبردهای یادگیری بر اضطراب آمار: آزمون مدلی علی. *مجله روانشناسی*، ۱۶، ۲(۶۲)، ۱۴۲-۱۶۰.

- Allen, K., Kern, M. L., Vella-Brodrick, D., Hattie, J., & Waters, L. (۲۰۱۸). What schools need to know about fostering school belonging: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, ۳۰(۱), ۱-۳۴. <https://doi.org/۱۰.۱۰۰۷/s۱۰۶۴۸-۰۱۶-۹۳۸۹-۸>.
- Atnafu, M. (۲۰۱۲). Motivation, social support, alienation from the school and their impact on students' achievement in Mathematics: the case of tenth grade students. *Ethiop. J. Educ. Sci.* ۸, ۵۳-۷۴.
- Bokszczanin, A. (۲۰۱۲). Social support provided by adolescents following a disaster and perceived social support, sense of community at school, and proactive coping. *Anxiety, Stress & Coping*, ۲۵(۵), ۵۷۵-۵۹۲. doi:۱۰.۱۰۸۰/۱۰۶۱۵۸۰۶.۲۰۱۱.۶۲۲۳۷۴
- Breneiser, J. E., Rodefer, J. S., and Tost, J. R. (۲۰۱۸). Using tutorial videos to enhance the learning of statistics in an online undergraduate psychology course. *North Am. J. Psychol.* ۲۰, ۷۱۵-۷۳۰.
- Cachón-Zagalaz, Sánchez-Zafra, Sanabrias-Moreno, González-Valero, Lara-Sánchez and Zagalaz-Sánchez. (۲۰۲۰). Systematic Review of the Literature About the Effects of the COVID-۱۹ Pandemic on the Lives of School Children.
- Camacho, A., Alves, R. A., and Boscolo, P. (۲۰۲۰). Writing motivation in school: a systematic review of empirical research in the early twenty-first century. *Educ. Psychol. Rev.* doi: ۱۰.۱۰۰۷/s۱۰۶۴۸-۰۲۰-۰۹۵۳۰-۴
- Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., Dong, J., et al. (۲۰۲۰). The psychological impact of the COVID-۱۹ epidemic on college students in China. *Psychiatry Res.* ۲۰۲۰:۱۱۲۹۳۴. doi: ۱۰.۱۰۱۶/j.۰۰۰۰۰۰۰۰.۲۰۲۰.۱۱۲۹۳۴
- Cerasoli, C. P., Nicklin, J. M., and Ford, M. T. (۲۰۱۴). Intrinsic motivation and extrinsic incentives jointly predict performance: a ۴۰-year meta-analysis. *Psychol. Bull.* ۱۴۰, ۹۸۰-۱۰۰۸. doi: ۱۰.۱۰۳۷/a.۰۰۳۵۶۶۱
- Chen, Q., Liang, M., Li, Y., Guo, J., Fei, D., Wang, L., et al. (۲۰۲۰). Mental health care for medical staff in China during the COVID-۱۹ outbreak. *Lancet Psychiatry* ۷, e۱۵-e۱۶.

- Coles, M. E., Turk, C. L., Heimberg, R. G., & Fresco, D. M. (۲۰۰۱). Effects of varying levels of anxiety within social situations: Relationship to memory perspective and attributions in social phobia. *Behaviour Research and Therapy*, 39(۶), ۶۵۱-۶۶۵.
- DeRossett, T., Marler, E. K., & Hatch, H. A. (۲۰۲۱). The role of identification, generational status, and COVID-۱۹ in academic success. *Scholarship of Teaching and Learning in Psychology*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/stl0000293>
- Eysenck, M. W. (۱۹۹۲). *Anxiety: The Cognitive Perspective*. Hove: Psychology Press.
- Farmer, T. W., and Farmer, E. M. (۱۹۹۶). Social relationships of students with exceptionalities in mainstream classrooms: social networks and homophily. *Except. Child.* ۶۲, ۴۳۱-۴۵۰. doi: 10.1177/001440299606200504
- Gaudiano, B. A., & Herbert, J. D. (۲۰۰۷). Self-efficacy for social situations in adolescents with generalized social anxiety disorder. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, ۳۵(۲), ۲۰۹-۲۲۳.
- Gottfried, A. E. (۱۹۹۰). Academic intrinsic motivation in young elementary school children. *J. Educ. Psychol.* ۸۲, ۵۲۵-۵۳۸. doi: 10.1037/0022-0663.82.3.525
- Guay, F., Ratelle, C. F., Roy, A., and Litalien, D. (۲۰۱۰). Academic self-concept, autonomous academic motivation, and academic achievement: mediating and additive effects. *Learn. Individ. Differ.* ۲۰, ۶۴۴-۶۵۳. doi: 10.1016/j.lindif.2010.08.001
- Hiraoka, D., and Tomoda, A. (۲۰۲۰). Relationship between parenting stress and school closures due to the COVID-۱۹ pandemic. *Psychiatry Clin. Neurosci.* ۷۴, ۴۹۷-۴۹۸. doi: 10.1111/pcn.13088
- Hiremath, P., Kowshik, C. S., Manjunath, M., and Shettar, M. (۲۰۲۰). COVID ۱۹: impact of lock-down on mental health and tips to overcome. *Asian J.*
- Jiang, Y., Bong, M., and Kim, S. I. (۲۰۱۵). Conformity of Korean adolescents in their perceptions of social relationships and academic motivation. *Learn. Individ. Differ.* ۴۰, ۴۱-۵۴. doi: 10.1016/j.lindif.2015.04.012
- Kaveh, M. (۲۰۱۰). Motivation and Learning. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*, ۱(۱), ۲۳-۲۹.
- Kriegbaum, K., Jansen, M., and Spinath, B. (۲۰۱۵). Motivation: a predictor of PISA's mathematical competence beyond intelligence and prior test achievement. *Learn. Individ. Dif.* ۴۳, ۱۴۰-۱۴۸. doi: 10.1016/j.lindif.2015.08.026
- Kriegbaum, K., Becker, N., and Spinath, B. (۲۰۱۸). The relative importance of intelligence and motivation as predictors of school achievement: a meta-analysis. *Educational Res. Rev.* ۲۵, ۱۲۰-۱۴۸. doi: 10.1016/j.edurev.2018.10.001
- Lakey, B., & Orehek, E. (۲۰۱۱). Relational regulation theory: A new approach to explain the link between perceived social support and mental health. *Psychological Review*, 118(۳), ۴۸۲-۴۹۶. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0023477>
- Lazowski, R. A., and Hulleman, C. S. (۲۰۱۶). Motivation interventions in education: a meta-analytic review. *Rev. Educ. Res.* ۸۶, ۶۰۲-۶۴۰. doi: 10.3102/0034654315617832
- Legault, L., Green-Demers, I., and Pelletier, L. (۲۰۰۶). Why do high school students lack motivation in the classroom? Toward an understanding of academic amotivation and the role of social support. *J. Educ. Psychol.* 98, ۵۶۷-۵۸۲. doi: 10.1037/0022-0663.98.3.567
- Marler, E. K., Bruce, M. J., Abaoud, A., Henrichsen, C., Suksatan, W., Homvisetvongsa, S., & Matsuo, H. (۲۰۲۱, September ۳۰). The Impact of COVID-۱۹ on University Students' Academic Motivation, Social Connection, and Psychological Well-Being. *Scholarship of Teaching and Learning in Psychology*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/stl0000294>

- Masten, A. S. (۲۰۰۱). Ordinary magic: resilience processes in development. *Am. Psychol.* ۵۶, ۲۲۷-۲۳۸. doi: ۱۰.۱۰۳۷/۰۰۰۳-۰۶۶X.۵۶.۳.۲۲۷
- Mirabito, D. (۲۰۱۷). Social work theory and practice for crisis, disaster and trauma. In Francis J. Turner (Ed.), *Social work treatment: Interlocking theoretical approaches* (Vol. ۶, pp. ۱۱۷-۱۳۰). New York: Oxford univeristy press.
- Murphy, P. K., and Alexander, P. A. (۲۰۰۰). A motivated exploration of motivation terminology. *Contemp. Educ. Psychol.* ۲۵, ۳-۵۳. doi: ۱۰.۱۰۰۶/ceps.۱۹۹۹.۱۰۱۹
- Omidvar, H., Omidvar, K., and Omidvar, A. (۲۰۱۳). The determination of effectiveness of teaching time management strategies on the mental health and academic motivation of school students. *J. Sch. Psychol.* ۲, ۶-۱۲.
- Özmete, E., & Pak, M. (۲۰۲۰). The relationship between anxiety levels and perceived social support during the pandemic of COVID-۱۹ in Turkey. *Social Work in Public Health*, 35(۷), ۶۰۳-۶۱۶. <https://doi.org/۱۰.۱۰۸۰/۱۹۳۷۱۹۱۸,۲۰۲۰,۱۸۰۸۱۴۴>
- Panayiotou, G., & Karekla, M. (۲۰۱۳). Perceived social support helps, but does not buffer the negative impact of anxiety disorders on quality of life and perceived stress. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, ۴۸(۲), ۲۸۳-۲۹۴. doi: ۱۰.۱۰۰۷/s۰۰۱۲۷-۰۱۲-۰۵۳۳-۶
- Reeve, J. (۲۰۰۲). "Self-determination theory applied to educational settings," in *Handbook of Self-Determination Research*, eds E. L. Deci and R. M. Ryan (Rochester, NY: University of Rochester Press), ۱۸۳-۲۰۳.
- Reimers, F. M., and Schleicher, A. (۲۰۲۰). A Framework to Guide an Education Response to the COVID-۱۹ Pandemic of ۲۰۲۰. Available online at: https://globaled.gse.harvard.edu/files/geii/files/framework_guide_v۲.pdf (accessed July ۲۴, ۲۰۲۰).
- Roberts, A. R. (Ed.). (۲۰۰۵). *Crisis intervention handbook: Assessment, treatment, and research*. New York: Oxford university press.
- Song, J., Bong, M., Lee, K., and Kim, S.-i (۲۰۱۵). Longitudinal investigation into the role of perceived social support in adolescents' academic motivation and achievement. *J. Educ. Psychol.* ۱۰۷, ۸۲۱-۸۴۱. doi: ۱۰.۱۰۳۷/edu۰۰۰۰۰۱۶
- Tan, C. (۲۰۲۰). The impact of COVID-۱۹ on student motivation, community of inquiry and learning performance. *Asian Education and Development Studies*
- Taylor, G., Jungert, T., Mageau, G. A., Schattke, K., Dedic, H., Rosenfield, S., et al. (۲۰۱۴). A self-determination theory approach to predicting school achievement over time: the unique role of intrinsic motivation. *Contemp. Educ. Psychol.* ۳۹, ۳۴۲-۳۵۸. doi: ۱۰.۱۰۱۶/j.cedpsych.۲۰۱۴.۰۸.۰۰۲
- Tezci, E., Sezer, F., Gurgan, U., and Aktan, S. (۲۰۱۵). A study on social support and motivation. *Anthropologist* ۲۲, ۲۸۴-۲۹۲. doi: ۱۰.۱۰۸۰/۰۹۷۲۰۰۷۳.۲۰۱۵.۱۱۸۹۱۸۷۹
- Thomas, L., Herbert, J., & Teras, M. (۲۰۱۴). A sense of belonging to enhance participation, success and retention in online programs. *The International Journal of the First Year in Higher Education*, ۵(۲), ۶۹-۸۰. <https://doi.org/۱۰.۵۲۰۴/intjfyhe.v۵i۲.۲۳۳>
- Unger, S., and Meiran, W. (۲۰۲۰). Student attitudes towards online education during the COVID-۱۹ viral outbreak of ۲۰۲۰: distance learning in a time of social distance. *Int. J. Technol. Educ. Sci.* ۴, ۲۵۶-۲۶۶. doi: ۱۰.۴۶۳۲۸/ijtes.v۴i۴.۱۰۷.pdf (accessed August ۲۲, ۲۰۲۰).
- Usher, E. L., Golding, J. M., Han, J., Griffiths, C. S., McGavran, M. B., Brown, C. S., & Sheehan, E. A. (۲۰۲۱). Psychology students' motivation and learning in response to the shift to remote instruction during COVID-۱۹. *Scholarship of Teaching and Learning in Psychology*. Advance online publication. <https://doi.org/۱۰.۱۰۳۷/stl۰۰۰۰۲۵۶>

- Vallerend, R.j., Pelletier, L.G., Blais, M.R., Briere, N.M., Senecal, C., & Vallieres, E.F. (۱۹۹۲). The Academic Motivation Scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Journal of Educational and Psychological Measurement*, ۵۲, ۱۰۰۳-۱۰۱۷.
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., & Ho, R. C. (۲۰۲۰). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the ۲۰۱۹ coronavirus disease (COVID-۱۹) epidemic among the general population in China. *International journal of environmental research and public health*, 17(۵), ۱۷۲۹.
- Wentzel, K. R. (۲۰۰۹). "Students' relationships with teachers as motivational contexts," in *Handbook of Motivation at School*, eds K. R. Wentzel and A. Wigfield (New York, NY: Routledge/Taylor & Francis Group), ۳۰۱-۳۲۲.
- Wentzel, K. R., and Wigfield, A. (۲۰۰۹). "Introduction," in *Handbook of Motivation at School*, eds K. R. Wentzel and A. Wigfield (New York, NY: Routledge), ۱-۸.
- Wentzel, K. R., Battle, A., Russell, S. L., and Looney, L. B. (۲۰۱۰). Social supports from teachers and peers as predictors of academic and social motivation. *Contemp. Educ. Psychol.* ۳۵, ۱۹۳-۲۰۲. doi: ۱۰.۱۰۱۶/j.cedpsych.۲۰۱۰.۰۳.۰۰۲
- Wigfield, A., and Koenka, A. C. (۲۰۲۰). Where do we go from here in academic motivation theory and research? Some reflections and recommendations for future work. *Contemp. Educ. Psychol.* ۲۰۲۰:۱۰۱۸۷۲. doi: ۱۰.۱۰۱۶/j.cedpsych.۲۰۲۰.۱۰۱۸۷۲
- World Bank Group (۲۰۲۰). The COVID-۱۹ Pandemic: Shocks to Education and Policy Responses Available online at: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/۱۰۹۸۶/۳۳۶۹۶/۱۴۸۱۹۸.pdf?sequence=۴&ndisallowed=y> (accessed July ۲۴, ۲۰۲۰).
- Yeager, D., Walton, G., & Cohen, G. L. (۲۰۱۳). Addressing achievement gaps with psychological interventions. *Phi Delta Kappan*, ۹۴(۵), ۶۲-۶۵. <https://doi.org/۱۰.۱۱۷۷/۰۰۳۱۷۲۱۷۱۳۰۹۴۰۰۵۱۴>
- Yilmaz Soylu, M., Zeleny, M. G., Zhao, R., Bruning, R. H., Dempsey, M. S., and Kauffman, D. F. (۲۰۱۷). Secondary students' writing achievement goals: assessing the mediating effects of mastery and performance goals on writing self-efficacy, affect, and writing achievement. *Front. Psychol.* ۸:۱۴۰۶. doi: ۱۰.۳۳۸۹/fpsyg.۲۰۱۷.۰۱۴۰۶
- Zaccoletti S, Camacho A, Correia N, Aguiar C, Mason L, Alves RA and Daniel JR (۲۰۲۰) Parents' Perceptions of Student Academic Motivation During the COVID-۱۹ Lockdown: A Cross-Country Comparison.
- Zhu, D. H., Sun, H., & Chang, Y. P. (۲۰۱۶). Effect of social support on customer satisfaction and citizenship behavior in online brand communities: The moderating role of support source. *Journal of Retailing and Consumer Services*, ۳۱, ۲۸۷-۲۹۳.